

Vraag nr. 227
van 14 juli 2000
van mevrouw SONJA BECO

Gehandicapten – Informatietoepassingen

De informatica zet de poort open voor vele nieuwe toepassingen waar ook gebruikers in de welzijnssector mee gebaat zijn.

Ik denk hierbij aan specifieke programma's voor personen met autisme en voor blinden en slechtzienden en aan de spraaktechnologie voor doven en slechthorenden.

1. In welke mate wordt vanuit de Vlaamse overheid onderzoek gesteund of worden er programma's gestimuleerd die ten dienste kunnen staan van bovenvermelde groepen in de diverse levensdomeinen ?
2. Zijn er daaruit al concrete realisaties voortgevloeid die de zelfredzaamheid van bovenvermelde groepen in het dagelijks leven kunnen verhogen in het onderwijs, in het raam van de werkgelegenheid of in het raam van voorzieningen in de welzijnssector ?
3. Worden de informatica-verworvenheden op het vlak van zelfredzaamheid van bovenvermelde groepen voldoende systematisch opgevolgd en ter kennis gebracht van betrokkenen ? Hoe gebeurt dat ?

N.B. Deze vraag werd eveneens gesteld aan mevrouw Marleen Vanderpoorten, Vlaams minister van Onderwijs en Vorming en aan de heer Renaat Landuyt, Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme.

Gecoördineerd antwoord

Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen

Vooraf wil ik opmerken dat in het kader van de regelgeving betreffende de individuele materiële bijstand (BVR van 31 juli 1992 en wijzigende besluiten) tal van hulpmiddelen opgenomen zijn waarvoor het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) – na grondig onderzoek van het aanvraagdossier – tegemoetkoming kan verlenen in de kosten van de aankoop en/of het onderhoud en die rechtstreeks verband houden met de voorliggende vraag.

Om maar enkele voorbeelden te noemen :

- software voor beeldvergroting voor slechtzienden (punt 12.4 van voormeld BVR),
- synthetische stemmen en leesregels voor blinden (punt 12.5),
- verscheidene communicatiemiddelen (hoofdstuk 4).

Als **bijlage** bij dit antwoord voeg ik een overzicht van de betalingen die het Vlaams Fonds voor deze hulpmiddelen verrichtte sinds boekingsjaar 1996.

1. Wat stimulansen van de Vlaamse overheid betreft om dergelijke informatietoepassingen te ontwikkelen en/of te promoten, verwijst ik in de eerste plaats naar het Programma Beleidsgericht Onderzoek van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Elk jaar doet de administratie Wetenschap en Innovatie in opdracht van de Vlaamse minister-president een oproep om projectvoorstellen in de verschillende beleidsdomeinen in te dienen ; het beleidsdomein "wetenschaps- en technologiebeleid" is daar één van.

Daarnaast is er de jaarlijkse overeenkomst die tot op heden bestaat tussen het Vlaams Fonds en Vlicht (dit is het Vlaams Informatie- en Communicatiecentrum voor Handicap en Technologie). Ik verwijst in het bijzonder naar artikel 2 van bedoelde overeenkomst, waarin de opdrachten die het Vlaams Fonds aan Vlicht toekent, worden gespecificeerd. Ik zal dit artikel nader toelichten bij het beantwoorden van het derde luik van de vraag.

Het Vlaams Fonds werkt nog via drie andere kanalen aan de promotie van informatietoepassingen voor personen met een handicap.

- In 2000 was het mogelijk om in het kader van de regelgeving inzake de bijzondere subsidies van het Vlaams Fonds projectvoorstellen in te dienen. Voor begrotingsjaar 2000 ontving het Vlaams Fonds enkele voorstellen die het meer toegankelijk maken van de informatiemaatschappij voor personen met een handicap beogen. Op 5 september heeft het Vlaams Fonds de in de begroting vastgelegde middelen toegewezen.
- Verschillende erkende centra voor beroepsopleiding (CBO) verzorgen gespecialiseerde

informaticaopleidingen ten behoeve van personen met een handicap.

- In één van de doelstellingen van artikel 6, § 3 van het besluit van de Vlaamse regering ter verdeling van de zogenaamde VIA-middelen is de mogelijk opgenomen om projectvoorstellen die gericht zijn op informaticatraining te honoreren (*VIA : Vlaams intersectoraal akkoord - red.*). Beslissingen terzake moeten nog worden genomen.

2. In het kader van de regelgeving betreffende de individuele materiële bijstand (BVR van 31 juli 1992 en wijzigende besluiten) zijn tal van hulpmiddelen opgenomen waarvoor het Vlaams Fonds - na grondig onderzoek van het aanvraagdossier - tegemoetkoming kan verlenen in de kosten van de aankoop en/of het onderhoud en die rechtstreeks verband houden met de voorliggende vraag.

Om maar enkele voorbeelden te noemen :

- software voor beeldvergroting voor slechtzienden (punt 12.4 van voormeld BVR) ;
- synthetische stemmen en leesregels voor blinden (punt 12.5),
- verscheidene communicatiemiddelen (hoofdstuk 4).

Als **bijlage** bij dit antwoord voeg ik een overzicht van de betalingen die het Vlaams Fonds voor deze hulpmiddelen verrichtte sinds boekingsjaar 1996.

Naar aanleiding van de vraag van de Vlaamse volksvertegenwoordiger organiseerde het Vlaams Fonds een rondvraag bij de erkende voorzieningen uit de sector Zorg die zich richten tot voormelde doelgroepen. Daarin peilde de administratie naar het eventueel gebruik van specifieke informaticoepassingen ten behoeve van de zelfredzaamheid van blinden of slechtzienden, van doven of slechthorenden en van personen met autisme.

Uit de antwoorden die bij het Vlaams Fonds toekwamen, bleek dat enkele voorzieningen goed op de hoogte zijn van het bestaan van dergelijke toepassingen en er soms al dankbaar gebruik van maken. Concreet gaat het om een cd-rom met gebarentaal voor personen met een auditieve handicap en de taal- en spraaktechnologie van Lernout & Hauspie die wordt gebruikt

bij het volgen van onderwijs in een reguliere school.

3. Veel gehandicaptenorganisaties beschikken over eigen informatiekkanalen om - ten behoeve van de doelgroep(en) die zij vertegenwoordigen - specifieke informatie onder de aandacht te brengen van hun leden. Zij zijn vaak het eerst op de hoogte van specifieke informaticoepassingen vanuit de vele contracten in binnen- en buitenland die zij onderhouden.

Daarnaast is er de externe website van het Vlaams Fonds. Blinden en slechtzienden kunnen daar voor hen toegankelijke informatie ontsluiten. Ook op de website van Vlicht en die van Infovisie is heel wat informatie te vinden over aangepaste programma's voor personen met een handicap.

Ik wil even dieper ingaan op de bestaande overeenkomst met Vlicht. Ik som de opdrachten achtereenvolgens op ; de relevantie ervan voor deze vraag spreekt uit de tekst zelf.

- Het verder uitbouwen en laten functioneren van een systeem waarbij met behulp van computerdatabanken en -netwerken informatie over technische hulpmiddelen voor gehandicapten op toegankelijke wijze wordt beschikbaar gesteld aan belanghebbenden, zoals het Vlaams Fonds, verstrekkers van hulpmiddelen, instellingen voor en verenigingen van gehandicapten zelf.

Er dient hierbij maximaal te worden gesteund op en gebruikgemaakt van de reeds bestaande initiatieven en onderzoeken in Vlaanderen.

- Het verspreiden van de informatie zowel in gedrukte als elektronische vorm (diskettes, cd-rom), of door middel van speciaal daarvoor doelmatige media zoals brailledruk.
- Het inhoudelijk ondersteunen van de gegevensverspreiding langs computernetwerken (Internet) die door het Vlaams Fonds toegankelijk worden gemaakt.
- Het verlenen van technische support aan het Vlaams Fonds om een vlotte overgang van de data op elektronische dragers (Vlibank) naar de infrastructuur van het Vlaams Fonds te verzekeren.

- Het bevorderen van de communicatie met betrekking tot hulpmiddelen tussen de verschillende betrokken partijen (organisaties voor gehandicapten, instellingen, ziekenfondsen, Vlaams Fonds) om het uitwisselen van kennis en ervaringsgegevens te stimuleren, met het doel de beschikbare expertise in Vlaanderen optimaal aan te wenden, daarbij tevens maximaal steunende op de snelle groei in recente communicatiemedia.
- Adviesverlening inzake hulpmiddelen en aanpassingen voor personen met een handicap.
- Het ontwikkelen van een ondersteunende rol ten behoeve van de in het raam van het Vlaams Fonds opgerichte bestuurs- en adviesorganen en provinciale evaluatiecommissies door :

het verzamelen van gegevens over specifieke technische hulpmiddelen op verzoek van deze organen en commissies ;

het ter beschikking stellen van de softwarepakketten die door Vlicht in het raam van de gegevensverspreiding worden ontwikkeld.

Ten slotte meld ik de Vlaamse volksvertegenwoordiger dat op 15 september 2000 een samenwerkingsakkoord werd gesloten tussen het Vlaams Fonds en de VZW Ter Waerde. Deze laatste VZW is ingebed in het technologiepark Flanders Language Valley.

Eén van de elementen van deze overeenkomst behelst precies het onderzoek naar en de ontwikkeling van de implementatiemogelijkheden van taal- en spraaktechnologie voor het hulpmiddelenbeleid ten aanzien van personen met een handicap. Experten en deskundigen van enerzijds de gehandicaptensector en anderzijds de sector van de taal- en spraaktechnologie zullen elkaar daartoe op geregelde wijze ontmoeten en hun expertise en deskundigheid uitwisselen.

Overzicht terugbetaling hulpmiddelen informatica

	1996		1997		1998		1999		2000	
Hulpmiddelen	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Doventelefoon/fax	1	14.689	131	2.087.988	149	2.304.866	17	225.116		
Computer/bijhorigheden	1	26.561	42	2.149.963	52	2.718.026	8	581.652		
Draagb. computer/ bijhorigheden			5	222.907	23	963.855	1	400.160		
Speciale monitor			7	176.489	15	341.271	1	22.937		
Software beeldvergroting			23	503.210	18	440.57	2	30.060		
Synthetische stem			11	1.225.897	10	750.024	2	303.340		
Leesregel	1	345.000	27	6.900.604	36	9.799.930	2	888.800		
Scanner	1	88.499	25	3.324.537	36	3.962.214	3	341.411		
Printer			2	28.171	1	13.990				
Computer (bijhorigheden)							77	7.206.623	65	6.452.726
Draagbare computer							22	826.943	8	265.301
Speciale monitor							23	510.330	18	415.647
Software beeldvergroting							30	679.747	16	322.951
Synthetische stem							17	1.844.146	9	579.312
Leesregel							31	11.228.035	16	5.273.951
Scanner voor blinden							33	3.665.815	19	1.498.358
Dovenfax							152	1.857.610	74	794.570
Doventelefoon							11	85.298	6	48.543

Vlaams minister van Onderwijs en Vorming

Wat het onderwijs betreft, worden op het vlak van de introductie en het gebruik van nieuwe informatie- en communicatietechnologieën bijzondere inspanningen geleverd. Deze inspanningen hebben zowel betrekking op het creëren van mogelijkheden voor scholen om hard- en software aan te schaffen, als op het gebied van vorming.

Dit algemeen beleid sluit bijzondere doelgroepen of onderwijsinstellingen die zich tot hen richten niet uit.

Vanuit het departement Onderwijs wordt geen specifiek onderzoek opgezet naar de mogelijke toepassingen voor de meer bijzondere doelgroepen die door de Vlaamse volksvertegenwoordiger worden genoemd. Dit neemt niet weg dat scholen voor buitengewoon onderwijs die onderwijs en vorming verstrekken aan deze doelgroepen, op basis van hun werkingsmiddelen investeren in nieuwe technologieën om hun leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op hun integratie in de samenleving.

Om leerlingen toe te laten een opleiding in het gewoon onderwijs te volgen, bestaat reeds enkele jaren een procedure op basis waarvan de financiering van technische hulpmiddelen kan worden verkregen. Hieronder ressorteren bijvoorbeeld braille-apparatuur, vergrotingssoftware, tv-leesloepen, ... Deze hulpmiddelen laten deze leerlingen toe het gewoon onderwijs te volgen.

Vanuit deze opdracht wordt het departement op regelmatige basis op de hoogte gebracht van nieuwe ontwikkelingen op het vlak van apparatuur en toepassingen die mee een rol spelen bij de beoordeling van de aanvraagdossiers. Daarnaast blijft het een taak van de directe hulpverleners (scholen, CLB's, begeleidend personeel) om zich te informeren en op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen.

Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme

1. In sommige tewerkstellingsprogramma's van de Vlaamse overheid, namelijk gesubsidieerde contractuelen (gesco), Derde Arbeidscircuit (DAC), ..., worden activiteiten ondersteund die gericht zijn op gehandicapten en informatica.

De Vlaamse overheid participeert ook in de Europese programma's Horizon en Doelstelling 3 van het Europees Sociaal Fonds (ESF).

Horizon is een communautair initiatief dat de mogelijkheden van geïntegreerd onderwijs, opleiding en werkgelegenheid voor personen met psychische of fysieke handicap wil bevorderen.

Doelstelling 3 wil de langdurige werkloosheid bestrijden en de doorstroming van bepaalde risicogroepen (laaggeschoolden, migranten, vrouwen, werklozen, gehandicapten, kansarmen, jongeren, ...) naar de arbeidsmarkt bevorderen. Projecten in Vlaanderen die deze doelstellingen nastreven, kunnen in aanmerking komen voor een subsidie uit het ESF. De Europese subsidies vanuit het ESF zijn aanvullend. De projecten worden gefinancierd door andere politieke instanties, zoals de Vlaamse overheid en/of andere overheden.

2. De Vlaamse overheid financiert een aantal tewerkstellingsprojecten (gesco, DAC, WEP, ...) waarin personen met een handicap leren werken met informaticaprogramma's, -toepassingen en -faciliteiten. Het betreft projecten van de organisaties Atelier Helen Keller en de VZW Progebraille.

De takenpakketten bestaan uit het omzetten van teksten en boeken in braille met behulp van informatica, het toepassen van spraaktechnologie voor het maken van boeken en ander drukwerk, het aanmaken van grootletterdruk, grafische toepassingen door middel van informatietechnologie (IT), werken met pc en scanner, ...

Het gaat dus om projecten die rechtstreeks de zelfredzaamheid van de betrokkenen verhogen: zij gebruiken de IT-technologie in hun werk, doen werkervaring op en verhogen daarmee hun verdere kansen op de arbeidsmarkt.

De zelfredzaamheid van de doelgroep wordt ook onrechtstreeks bevorderd via de producten die langs deze weg op de markt worden gebracht, onder andere boeken in braille.

De Vlaamse overheid en het Europees Sociaal Fonds subsidiëren in het raam van de bovenvermelde Europese programma's verschillende IT-opleidingsprojecten gaande van basis- tot hogetechnologische opleidingen.

Een belangrijk deel van de middelen gaat naar het VFSIPH, dat via zijn centra voor beroepsopleiding diverse informaticaopleidingen aanbiedt.

In een ander Doelstelling 3-project bij de VZW Buurtontwikkelingsmaatschappij (BOM) worden CAD/CAM-opleidingen aangeboden aan personen met een sensoriele of fysieke handicap (*CAD : Computer Aided Design ; CAM : Computer Aided Manufacturing - red.*).

De gemiddelde doorstroming van deze opgeleiden naar het normaal economisch circuit is relatief hoog.

3. Het VFSIPH heeft de opdracht om "de integratie van de personen met een handicap in het arbeidsmidden te bevorderen". Deze opdracht wordt onder meer vervuld door het aanbieden van opleidingen op maat, via centra voor beroepsopleiding.

Het VFSIPH bereikt het doelpubliek via de ATB-diensten (arbeidstrajectbegeleiding voor personen met een handicap). De trajectbegeleider stelt samen met de cliënt het individuele trajectplan op. Dit trajectplan kan volgende stappen inhouden : activering en motivering, oriëntering opleiding, opdoen van werkervaring, tussenkomst op het vlak van werkverschaffing, nazorg, werkbegeleiding. Het uiteindelijke doel is te komen tot een tewerkstelling in het normaal economisch circuit. De toeleiding naar het CBO, waar de opleiding en een deel van de begeleiding plaatsvinden, gebeurt via de ATB-dienst.